

кафедри журналістики, реклами та PR ВДПУ, безпосередньо впливаючи на вибір майбутньої професії абітурієнтами.

Соціальні мережі на сучасному етапі є не додатковим, а базовим і стратегічно визначальним інструментом комунікаційної політики випускової кафедри під час вступної кампанії. На прикладі кафедри журналістики, реклами та PR ВДПУ доведено, що успішність цієї комунікації залежить від балансу між інформативністю (раціональний складник) та емоційним залученням (візуальний складник, тренди, інтерактив).

Список використаних джерел

1. Житарюк М. Трансформаційні тенденції сучасної журналістики: до питання про функції і принципи. Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. 2011. Вип. 34. С. 109–120.
2. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2010. 244 с.
3. Olga Khamedova, Oksana Zhuravska, Olena Rosinska & Vitaliy Gandziuk Gender Discrimination in the Media of Eastern Europe: A Historical and Comparative Aspect [Electronic resource]. Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities (ISSN 0975-2935) Indexed by Web of Science, Scopus, DOAJ, ERIHPLUS Vol. 13, No. 1, January-March, 2021. 1-20. Mode of access: <http://rupkatha.com/V13/n1/v13n119.pdf>

Домашевська Каріна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Журналістика» факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Науковий керівник – Житарюк М.Г., кандидат філологічних наук, доктор наук із соціальних комунікацій, професор.

АННА ЗАСТАВНЮК

АВТОРСЬКА РАДІОПРОГРАМА ЯК ФОРМАТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЧИТАННЯ

Читання у сучасному медіапросторі давно перестало бути виключно приватною практикою. Воно дедалі частіше набуває звучання в буквальному сенсі. Голос ведучого, що розповідає про нову книжку в ефірі, або знайомий тембр подкастера, який ділиться враженням від прочитаного, стають для багатьох

людей першим імпульсом узяти книгу до рук. Або ж – увімкнути навушники й послухати її.

Українське суспільство останніх років переживає помітний зсув у медіаспоживанні. За даними досліджень Українського інституту книги, інтерес до читання не зникає – він трансформується та шукає нові канали. Аудіоформати стають одним із таких каналів: зручних, доступних, таких, що вписуються в ритм сучасного життя.

Популяризація читання – це не лише бібліотечна чи освітня функція. У широкому розумінні вона охоплює будь-яку комунікативну практику, що знижує психологічний, інформаційний або культурний бар'єр між людиною і книгою. Медіа в цьому процесі відіграють роль посередника, який не просто передає інформацію про книжку, а формує до неї емоційне ставлення.

Серед різноманітних медіаформатів, здатних виконувати цю посередницьку функцію, особливе місце займає радіо та подкаст. На відміну від відеоконтенту чи соціальних мереж, аудіопрограма будує комунікацію виключно через слово і голос – ті самі інструменти, що лежать в основі самого читання. Це робить її природним середовищем для розмови про книги.

Саме завдяки можливості сприймати художні твори на слух до літератури часто долучаються ті, які раніше практично не читали художніх творів. Діапазон акустичних можливостей знайомства з літературою охоплює не лише аудіокниги, а й подкасти, які, на відміну від традиційного радіо, можна слухати відкладено, у зручний для користувача час [1, с. 73].

Подкасти як формат поширення літературного контенту мають низку суттєвих переваг порівняно з традиційним радіомовленням. По-перше, вони надають слухачеві повну свободу у виборі часу та місця споживання контенту: у транспорті, під час прогулянки, домашніх справ чи занять спортом. По-друге, подкасти дозволяють повертатися до вже прослуханого матеріалу, уповільнювати або пришвидшувати темп відтворення, що особливо важливо при сприйнятті складних літературних текстів або критичних розмірковувань про них.

Подкаст – термін, що походить від поєднання англійських слів iPod та broadcasting, – являє собою спосіб розповсюдження медіаконтенту в мережі, найчастіше у форматі MP3. В основі його функціонування лежить технологія RSS/Atom, яка забезпечує автоматичну доставку нових випусків підписникам. Принципова демократичність подкастингу полягає в тому, що будь-який охочий може самостійно створити власні аудіо- чи відеопередачі та вільно публікувати їх у мережу інтернет, не маючи потреби у складній технічній інфраструктурі чи дозволі.

Утім, попри стрімке зростання популярності подкастів, традиційне радіо не втрачає своїх позицій у популяризації читання. Радіопрограма, присвячена літературі, зберігає власну унікальну цінність: вона охоплює широку аудиторію, зокрема тих слухачів, які ще не освоїли нові цифрові формати або надають перевагу живому ефіру з його неповторною атмосферою. Крім того, радіо традиційно асоціюється з довірою та авторитетністю, що позитивно впливає на сприйняття літературного контенту.

Подкаст і радіопрограма не протистоять один одному, а органічно співіснують, взаємно доповнюючи свої можливості та разом залучаючи дедалі більше людей до читання. Кожен із цих форматів пропонує слухачеві власних шлях до літератури, що в сукупності робить книжковий простір більш доступним і різноманітним. Окреме місце в цьому медіапросторі належить авторській радіопрограмі – формату, в якому переваги традиційного ефірного мовлення поєднуються з неповторною особистістю ведучого, здатного засобами живого слова перетворити розмову про книгу на помітну мистецьку та культурну подію.

Першим українським подкаст-терміналом став podcaster.org.ua, який єдиний доведено до втілення [9, с. 179]. Нині маємо багато інших подкастингових платформ в україномовному сегменті інтернету, на яких можна безкоштовно слухати подкасти, присвячені літературі (soundcloud.com, litcentr.in.ua, podcaster.in.ua, wisecow.com.ua, podcasts.apple.com, podcasts.google.com, podcasters.spotify.com, radiopublic.com тощо) [1, с. 73].

Літературні подкасти активно представлені на численних вебплатформах, орієнтованих на популяризацію читання, зокрема на таких ресурсах, як «Літцентр» (LITCENTR - Litcentr – Головна) та «WiceCow» (Література - Відеолекторій WiseCow), «NV Подкасти» (Книжки, оповідання, література – слухати онлайн | НВ Подкасти). Аудіокнижковий контент також пропонує інтернет-аудіокнигарня «АБУК» (АБУК – перша українська аудіокнигарня), а бібліотеки дедалі активніше розміщують власні відеоматеріали на YouTube-каналах. Широко представлені літературні подкасти й на сайтах інтернет-радіостанцій – «Радіо Аристократи» (Радіо Аристократи), «Громадське Радіо» (Блоги і колонки - Громадське радіо), «РадіоПоділ» (Головна – «Радіо Поділ» | Подкасти Українською), «Радіо НВ» (Радіо NV – слухати онлайн експертів, аналітику і новини України та світу) та інших. Не залишаються осторонь і провідні медіаплатформи – «Українська правда» (Подкасти | Українська правда), «Суспільне» (Новини України та світу – Суспільне | Новини), які також активно розвивають власний подкастний напрям.

На «Громадському радіо» журналістка та літературна оглядачка І. Славінська реалізувала кілька сезонів подкасту «Антенa», в основу

якого лягли інтерв'ю з письменниками, а також фрагменти прози й поезії. Тривалість окремих епізодів не перевищувала 40 хвилин, однак на сьогодні подкаст припинив своє існування. Тематику літератури, культури та філософії охоплює й серія авторських подкастів В. Єрмоленка та Т. Огаркової «Kult Podcast», у якій ведучі розповідають про знакових авторів різних історичних епох. Серед випусків – програми, присвячені Ренесансу, Бароко, Класицизму, а також окремим постатям – Гете, Камю та іншим. Варто згадати й подкаст Т. Петренко «Про читання», що виходив на «Громадському радіо» кілька сезонів поспіль аж до 2023 року: щоденні огляди охоплювали широкий спектр літературних новинок – від художньої прози та перекладів до нонфікшн.

Активну роль у популяризації читання засобами радіомовлення відіграло й «Радіо культура». У березні 2026 року станція реалізувала спільний проект із книгарнею Видавництва Старого Лева – весняну серію публічних розмов про книги, об'єднаних наскрізним запитанням: що саме ця книга пояснює нам про сьогоднішнє? Щовівторка о 19:00 в ефірі а безпосередньо в просторі книгарні відомі письменники разом із ведучими обговорювали одну орону книгу, яка допомагала краще осмислити навколишню реальність. Постійною локацією проекту стала книгарня Видавництва Старого Лева на Михайлівській у Києві, що дозволяло слухачам долучитися до розмови як в ефірі, так і особисто. Перший випуск відбувся 10 березня 2026 року, був присвячений книзі Ернста Юнгера «Війна як внутрішнє переживання» – розмову з українським письменником і військовослужбовцем Павлом Дерев'янком вела ведуча Ліза Цареградська. Цей проект став продовженням серії інтерв'ю Тетяни Трощинської, яка виступала не лише як ведуча, а й як авторка. За словами виконавчої продюсерки «Радіо культура» Ірини Славінської, станція прагнула не лише говорити про книги в ефірі, а й особисто зустрічатись із своєю аудиторією, перетворюючи кожен випуск на живу культурну подію.

«Радіо Поділ» також пропонує слухачам широкий спектр різноматичних програм, серед яких варто відзначити подкаст Б. Небораки «Взяла і прочитала», присвячений обговоренню різноманітних літературних процесів та явищ сучасного книжкового світу.

Окремої уваги заслуговують подкасти, що виходять поза межами радіоплатформ як самостійні радіопроєкти. Серед них – «Read and Drink Club», розміщений на платформі «NV Подкасти». Це проект для тих, хто поєднує любов до якісної літератури з невимушеною атмосферою дружньої бесіди: щомісяця четверо подруг обирають тему місяця, читають її, а потім обговорюють у власній неформальній манері – з гумором, провокативними судженнями та оцінками.

Подкаст активно розвиває спільноту навколо себе через Instagram та Telegram, де ділиться рекомендаціями, цікавинками зі світу літератури та кінематографу, а також заохочує аудиторію до дискусій. Станом на квітень 2026 року вийшов вже 63-й епізод, присвячений роману Діани Він Джонс «Мандрівний замок Хаула».

Інший вектор літературного подкастингу представляє проект «Титульний аркуш», зосереджений на книжковому бізнесі як індустрії. Його автори досліджують увесь ланцюжок створення книги – від роботи автора та редакторів до друкарні, дистрибуції та маркетингу – і ставлять практичні запитання: як формується ціна книги, за який час можна окупити книгарню та чи реально заробляти на житті письменництвом. Гостями програми стають безпосередні учасники книжкового ринку, що надає розмовам особливої достовірності та практичної цінності.

Подкаст «Перечитано», що вийшов двома сезонами, пропонував слухачам повернутися до творів західного літературного канону крізь призму дорослого досвіду. Ведучі Катя та Саша переосмислювали класику, яка свого часу або обминула шкільну програму, або сприймалася зовсім інакше в молодості. Останній випуск другого сезону, присвячений роману Джейн Остін «Гордість та упередження», вийшов у вересні 2025 року.

«Літературні діалоги» – подкаст у форматі глибинних розмов про літературу, який модерує Богдана Неборак – редакторка інтерв'ю та кураторка книжкового клубу The Ukrainians. У кожному випуску ведуча занурюється у діалог із письменниками та літературознавцями, досліджуючи тексти та їхній контекст. Останній, тринадцятий випуск, що вийшов у травні 2024 року, був присвячений роману Сильвії Плат «Під скляним ковпаком» – до розмови були запрошені письменниця Гаська Шиян та літературознавиця Роксоляна Свято.

Наведені приклади засвідчують, що літературний подкастинг в Україні є живим і різноманітним явищем, яке охоплює широкий спектр форматів і підходів – від неформального обговорення книг у дружньому колі до глибокого аналітичного діалогу з письменниками та літературознавцями. Кожен із розглянутих проєктів по-своєму відповідає на запит аудиторії: одні пропонують легкий і доступний вхід у світ читання, інші формують інтелектуальне середовище для тих, хто вже є свідомим читачем.

Авторська радіопрограма, попри конкуренцію з боку цифрових форматів, зберігає свою актуальність і самобутність. Живий ефір, інституційний авторитет радіостанції та широке охоплення аудиторії надають їй можливостей, недоступних для більшості незалежних подкастів.

Список використаних джерел

1. АБУК : перша українська аудіокнигарня : вебсайт. URL: <https://abuk.com.ua> (дата звернення: 13.04.2026).
2. Громадське радіо. Блоги і колонки : вебсайт. URL: <https://hromadske.radio> (дата звернення: 13.04.2026).
3. Ковтун Н. О. Літературні подкасти в медіапросторі: тематично-жанрові пріоритети. *Соціальні комунікації*. 2023. № 1 (53). С. 71–79.
4. Літцентр : вебсайт. URL: <https://litcentr.in.ua> (дата звернення: 13.04.2026).
5. НВ Подкасти : вебсайт. URL: <https://radio.nv.ua> (дата звернення: 13.04.2026).
6. Радіо Аристократи : вебсайт. URL: <https://aristocrats.fm> (дата звернення: 13.04.2026).
7. Радіо НВ : вебсайт. URL: <https://radio.nv.ua> (дата звернення: 13.04.2026).
8. Радіо Поділ : подкасти українською : вебсайт. URL: <https://radiopodil.org> (дата звернення: 13.04.2026).
9. Суспільне. Новини України та світу : вебсайт. URL: <https://suspilne.media> (дата звернення: 13.04.2026).
10. Українська правда. Подкасти : вебсайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/podcasts> (дата звернення: 13.04.2026).
11. WiseCow. Література. URL: <https://wisecow.com.ua> (дата звернення: 13.04.2026).

Заставнюк Анна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Журналістика» факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Науковий керівник – Житарюк М.Г., кандидат філологічних наук, доктор наук із соціальних комунікацій, професор.

МАРИНА ЗЕЛЕНА

ІНФОРМАЦІЙНА ПРОГРАМА РЕГІОНАЛЬНОГО ТЕЛЕБАЧЕННЯ: ПРОБЛЕМАТИКА І СТРУКТУРНА МОДЕЛЬ (НА ПРИКЛАДІ «НОВИНИ ВІННИЧЧИНИ»)

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі регіональних медіа в умовах інформаційної війни та децентралізації медіапростору. У сучасних реаліях саме локальні засоби масової інформації забезпечують оперативне